

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНИ

вул. Паньківська, 6-Б, м. Київ, 01033
тел.: (044) 238-6260, тел./факс: (044) 238-6259
necu@necu.org.ua | www.necu.org.ua

ЗВЕРНЕННЯ

Щодо порушення законодавства під час реалізації схеми цільових екологічних (зелених) інвестицій в рамках угод з міжнародної торгівлі квотами на викиди парникових газів згідно ст. 17 Кіотського протоколу підрядними організаціями та ДП «Держекоінвест»

Всеукраїнська громадська організація Національний екологічний центр України (НЕЦУ, реєстраційне свідоцтво №125, видане Міністерством юстиції України 30 серпня 1991 року) звертається до Вас, на підставі ст. 40 Конституції України, Законів України „Про інформацію”, «Про звернення громадян», Міжнародної конвенції „Про доступ до інформації, участь громадськості в прийнятті рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля” (Оргуська конвенція).

Дане звернення стосується підписанням Урядом України протягом 2009-2010 років угод про продаж Японії та Іспанії квот на викиди парникових газів у розмірі 47 млн. одиниць установленної кількості (ОУК), на підставі яких Україною залучено 470 млн. євро, які повинні бути спрямовані на подальше зменшення забруднення атмосфери через модернізацію виробництва, підвищення ефективності економіки та впровадження екологічних проектів. Державне агентство екологічних інвестицій є координуючим органом при реалізації проектів схеми цільових екологічних (зелених) інвестицій (СЗІ) та головним розпорядником бюджетних коштів, отриманих від продажу квот на викиди парникових газів згідно Кіотського протоколу, що мають цільове призначення. Для управління реалізацією проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій діє державне підприємство «Держекоінвест», яке має статус розпорядника бюджетних коштів України нижчого рівня та якому делеговані повноваження щодо функцій замовника при здійсненні державних закупівель.

Реалізація проектів згідно зі схемою зелених інвестицій¹ в Україні регулюється Постановою КМУ № 221 від 22.02.2008 та серією інших урядових постанов, на підставі яких при впровадженні проектів за схемою зелених

¹ Огляд використання коштів, отриманих у рамках міжнародної торгівлі квотами в Україні, НЕЦУ-2012:
<http://climategroup.org.ua/wp-content/plugins/download-monitor/download.php?id=50>

інвестицій тендерне законодавство України не застосовується. Згідно внесених змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» від 05 червня 2012 р. на закупівлю товарів, робіт і послуг в рамках реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів за кошти, отримані від продажу квот Україною згідно з Кіотським протоколом, дія цього Закону не поширювалась. Підрядників для виконання проектних робіт в Україні обирались за окремим порядком проведення конкурсу із закупівлі товарів, робіт і послуг, встановленим Постановою Кабінету Міністрів України № 672 від 16 липня 2012 року. Звертаємо увагу на те, що умови проведення конкурсного відбору для закупівлі товарів, робіт і послуг «в одного учасника»² у рамках реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій, організованого ДП «Держекоінвест», були непрозорі та унеможлилювали участь усіх підприємців на рівних умовах з дотриманням правил добросовісної конкуренції. Недоліками такого порядку, що спонукало до зловживань під час вибору підрядних організацій та при реалізації ними проектів за СЗІ є обмежений термін для подання учасниками своїх пропозицій щодо впровадження проектів (протягом 10 днів) та можливість проведення конкурсу за участю «одного учасника».

Доводимо до Вашого відома, що з 2009 року перелік відібраних проектів для реалізації за СЗІ неодноразово змінювався і передбачав низку різних проектів з використанням тих чи інших японських технологій. У 2011 році оприлюднено перелік з 933 проектів теплової санації будівель та 54 проектів іншого спрямування. Але вже 2013 року кількість проектів теплової санації зменшилася до 536, і остаточно затверджено, окрім теплової санації, 7 проектів, які передбачають використання технологій з Японії – це:

- використання енергоощадних технологій в Міжнародному дитячому центрі «Артек»;
- переоснащення світильників на LED-технології у м. Новограді-Волинському;
- реконструкція котельні та системи тепlopостачання у Донецькій області;
- модернізація вагонів метрополітену в м. Києві;
- будівництво водоочисних споруд на шахті ім. П.Л. Войкова в Луганській області;
- заміна патрульних автомобілів МВС України новими моделями Toyota Prius.

На підставі договору про продаж ОУК з Іспанською стороною відібрано до реалізації у 2013 – 2014 роках такі проектні пропозиції:

- проект виробництва і постачання теплової та електроенергії за рахунок збору біогазу шляхом переробки тваринницьких органічних відходів;
- проект модернізації теплових станцій в м. Севастополі;
- проект будівництва вітроустановок з метою створення автономного вітропарку для енергозабезпечення Дніпровського машинобудівного заводу;
- проект збору метану та виробництва електроенергії за будь-яким із таких міст: Лисичанськ, Дніпродзержинськ, Енергодар, Мелітополь, Бердянськ.

²Згідно аналізу «[Вісника державних закупівель](http://goo.gl/p7iYrw)», що проведено журналістами проекту «[Наші гроші](http://goo.gl/GEYdg5)» за доступом: <http://goo.gl/p7iYrw> та <http://goo.gl/GEYdg5>

Близько 5% коштів, отриманих в межах продажу ОУК, можуть бути використані на «м'яке озеленення», тобто інституційний розвиток для провадження екологічної діяльності³, зокрема проведення науково-дослідних робіт.

Наразі з оприлюдненого переліку проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій (доступно через офіційний веб-сайт Державного агентства екологічних інвестицій <http://www.seia.gov.ua/seia/control/main/uk/publish/article/631102>), що схвалені та знаходяться на стадії реалізації, відомо про використання 3,8 млрд. грн. Але загальна сума надходжень до бюджету України від Японії за продаж квот у 2009 – 2010 роках орієнтовано складала 4,4 млрд. грн. Наразі не відомо, на які цілі та заходи і в якому обсязі використовується залишок коштів, що не виділялися на фінансування проектів зелених інвестицій. Відсутня публічно доступна інформація і про те, чи кошти, отримані від Японії, були витрачені на будь-які із заходів інституційного розвитку та дослідження .

Державне замовлення на виконання теплової санації об'єктів соціальної сфери за кошти, що надійшли від продажу квот на викиди парникових газів згідно з Кіотським протоколом, ще у 2012 році отримали компанії ТОВ «Содетель», ТОВ «Антис Трейд», ТОВ «Стройінвест 2007», ТОВ «Союз 2007», ТОВ «Теплотехнік ТП», ТОВ «Професіонал», ТОВ «Проектна компанія «Інжгруп». Звертаємо увагу на те, що ДП «Держекоінвест» для закупівлі товарів, робіт і послуг в рамках реалізації цільових проектів проводив конкурсний відбір «в одного учасника». Сумнівними являються результати проведеного відбору виконавців капітального ремонту об'єктів соціальної сфери в 2013 році, коли пройшли конкурс ТОВ «Інтертехенерго», Спільне українсько-македонське підприємство ТОВ «Авалон», ТОВ «Будівельна компанія «СТЕК»», ТОВ «Лайфбілдінг» і які не виконали свої зобов'язання.

Результати громадського моніторингу впровадження проектів теплової санації будівель за схемою цільових екологічних (зелених) інвестицій в Україні

За результатами проведених досліджень та оцінок, НЕЦУ констатує, що впровадження проектів за схемою цільових екологічних (зелених) інвестицій в Україні непрозоре та супроводжується низкою проблем, які виникали через зловживання, недбалість або порушення норм чинного законодавства України. Зокрема, роботи з теплової санації будівель бюджетної сфери на довірених об'єктах замовником ДП «Держекоінвест» не були виконані підрядними організаціями у встановлені календарні строки та подекуди належним чином не завершені й досі. Тому діяльність підрядників та державних установ, які залучені до використання коштів за схемою зелених інвестицій, що мають цільове призначення в Україні потребує здійснення розслідування та ініціювання кримінального впровадження на предмет відповідності вартості виконаним роботам та дотримання процедур закупівель, належної якості виконання робіт та

³ Згідно з інструкцією впровадження схеми зелених інвестицій в Україні, розробленою Японією, за доступом http://climategroup.org.ua/upl/Guid_Implement_GIS_JP.pdf

ефективності використання бюджетних коштів.

Звертаємо Вашу увагу також і на результати численних журналістських розслідувань, які висвітлюють тему використання коштів з державного бюджету України, що були отримані від міжнародної торгівлі квотами на викиди парникових газів згідно Кіотського протоколу, і наводять приклади невиконання зобов'язань з цільового використання надходжень:

- ✓ Екоремонти соціоб'єктів на Миколаївщині: неякісно і невчасно – доступно за посиланням: http://tvi.ua/new/2013/04/02/yak_chynovnyky_rozporadylysy_a_dvoma_milyardamy_zeleneny_kh_investyciy_z_yaponiyi
- ✓ На Буковині «кіотські гроші» на утеплення теж пройшли системою прокладок – доступно за посиланням <http://nashigroshi.org/2013/03/20/na-bukovyni-kiotski-hroshi-na-uteplennya-tezh-projshly-systemoyu-prokladok>
- ✓ Як на Львівщині «освоїли» 45 млн грн кіотських грошей <http://galinfo.com.ua/news/125456.html>
- ✓ Друзі президента нагріли дітей – доступно за посиланням <http://www.pravda.com.ua/articles/2012/11/20/6977803/>
- ✓ «Прокладки» розпиляють 1,2 мільярди на утепленні шкіл України. Донецька і Луганська області отримують третину – доступно за посиланням <http://nashigroshi.org/2012/06/22/prokladky-rozpylyayut-12-milyardy-na-uteplenni-shkil-ukrajiny-donetska-i-luhanska-oblasti-otrymayut-tretynu/>

У зв'язку із наведеним вище Національним екологічним центром України було здійснено вибірккову перевірку низки об'єктів із утеплення будівель за рахунок коштів від міжнародної торгівлі квотами згідно з Кіотським протоколом:

АР Крим

- Клінічний госпіталь інвалідів і ветеранів війни, вул. Гайдара, 3-б, м. Сімферополь.
- Міська клінічна лікарня № 6 швидкої медичної допомоги, вул. Гагаріна, 15, м. Сімферополь.
- Міський клінічний пологовий будинок № 2, вул. 60-річчя Жовтня, м. Сімферополь.
- Навчально-виховний комплекс «Школа-ліцей» № 3 ім. А.С. Макаренка, вул. Лермонтова, 14-а, м. Сімферополь.
- Загальноосвітня школа № 4, вул. Аральська, 57-а, м. Сімферополь.

Волинська область

- Волинська обласна інфекційна лікарня, вул. Шевченка, 30, м. Луцьк: капітальний ремонт будівель та утеплення фасадів, заміна вікон і дверей в будівлях.
- Луцька міська поліклініка для дорослих № 1, пр. Волі, 66-а, м. Луцьк: капітальний ремонт будівель та утеплення фасадів, заміна вікон і дверей в будівлях.
- Маневицька центральна районна лікарня в смт. Маневичі, вул. Незалежності,

1, Маневицький р-н, Волинська обл.: капітальний ремонт будівель та утеплення фасадів, заміна вікон і дверей в будівлях.

Київська область

- Загальноосвітня школа I-III ступенів № 3, вул. Миру, 12, м. Обухів, Київська область.
- Спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 з поглибленим вивченням іноземних мов, вул. Лермонтова, м. Обухів, Київська область.

Хмельницька область

- Будівля хірургічного корпусу з поліклінікою Старокостянтинівської центральної районної лікарні, вул. Пушкіна, 47, м. Старокостянтинів: капітальний ремонт будівлі.
- Загальноосвітня школа I-III ст. № 7, вул. Прокоп'юка, 6, м. Старокостянтинів: заміна вікон, зовнішніх дверей та утеплення зовнішніх стін.
- Корпус № 2 Хмельницької обласної лікарні, вул. Пілотська, 1, м. Хмельницький: капітальний ремонт будівлі, утеплення фасадів, горищне перекриття, заміна вікон та дверей.

Під час досліджень НЕЦУ виявлено, що були застосовані плити пінополістиролу товщиною 100 мм для виконання підрядними організаціями теплової санації низки будівель соціального призначення, наприклад госпіталю інвалідів і ветеранів війни, міської лікарні №6 та школи-лицей №3 в м. Сімферополь. Натомість державні будівельні норми ДБН В.2.6-22-2006 не допускають застосування будь-яких матеріалів груп горючості (Г1 та Г2), до яких відноситься і пінополістирол, для теплової ізоляції стін будівель в яких розміщені лікувальні та освітні установи.

Через неналежні умови зберігання будівельних матеріалів просто неба або в аварійному приміщенні, як це було на об'єктах м. Обухів (Київська обл.), м. Чорткові (Тернопільська обл.), та в м. Мар'ївськ (Запорізька обл.), плити з мінеральної вати для утеплення згідно проектів за схемою зелених інвестицій намокли, що призводило до втрати ними теплоізоляційних характеристик. Також виявлено, що, на відвіданих активістами НЕЦУ соціальних об'єктах, роботи із зовнішнього утеплення велися за несприятливих погодних умов в осінньо-зимовий період 2012 року, а це спричиняло порушення технології відносно температурного режиму та вологості, за яких допустимо виконувати такі роботи без застосування додаткових методів захисту майданчика з веденням будівельних робіт.

Встановлені випадки, що після заміни вікон віконні відкоси були виконані неякісно. Так само у багатьох випадках неякісно було встановлено відливи води з вікон або були відсутні взагалі. Розміри деяких віконних пакетів були значно менші, ніж віконні пройми. Відтак між стіною та віконною рамою утворювався вільний простір, який заповнювався монтажною піною, до складу якої входять

канцерогени.

Під час виконання дослідження «Оцінка реалізації проектів за схемою зелених інвестицій», здійсненого НЕЦУ по проектах в АР Крим, Волинській, Запорізькій, Київській, Кіровоградській, Луганській, Хмельницькій областях, (додається та доступно за посиланням <http://bit.ly/1cLxWpf>) зафіксовано, що:

- ✓ фактично не виконано підрядними організаціями обсяг робіт на які було здійснено касові видатки бюджетних коштів за КПКВК 6351020;
- ✓ відбулося порушення норм чинного законодавства у сфері будівництва при проведенні ремонтних робіт;
- ✓ не прозоро виконувались процедури закупівлі робіт з виконання проектів теплової санації за схемою зелених інвестицій.

З відповіді Державної фінансової інспекції України листом за №07-14/130 від 12 лютого 2014 року (додається) на повідомлення НЕЦУ про незадовільний стан реалізації проектів за схемою зелених інвестицій нам стало відомо, що подібна ситуація має системний характер і аналогічні порушення відбувались у більшості випадків на об'єктах у всіх регіонах України. Зокрема, про це є свідчення у зібраних матеріалах Державної фінансової інспекції щодо ревізії дотримання ДП «Держекоінвест» норм чинного законодавства при реалізації проектів цільових (екологічних) інвестицій, зокрема капітального ремонту об'єктів соціальної сфери, які листом від 18.09.2013 № 07-17/969 передані до Головного слідчого управління МВС України.

На нашу думку випадки порушення норм чинного законодавства у сфері будівництва та дотримання технологічних процесів при виконанні проектів приводять до завищення вартості фактично виконаних робіт та, як наслідок, до фінансових порушень і втрат бюджетних коштів. В окремих випадках, на об'єктах соціального призначення погіршились стан будівлі та санітарні умови в результаті неякісного проведення ремонтних робіт, а на їх відновлення та приведення у відповідність до існуючих вимог потрібні додаткові фінансові ресурси.

Безвідповідальний підхід підрядних організацій та українських урядовців при реалізації проектів за СЗІ підірвав імідж нашої держави як партнера на міжнародній арені та може привести до того, що японська Сторона вимагатиме від України повернення невикористаних за цільовим призначенням коштів у зв'язку із порушенням умов міжнародної домовленості (відповідний залишок становить 2-4 млрд. грн.)

Керуючись Конституцією України, Законом України «Про звернення громадян» просимо:

- провести перевірку діяльності державних установ (Державного агентства екологічних інвестицій, ДП «Держекоінвест») і всіх підрядних організацій, які залучені до використання коштів при впровадженні схеми зелених інвестицій в Україні на предмет порушень або зловживань при використанні бюджетних

коштів цільового призначення, законності здійсненні державних закупівель товарів, робіт та послуг щодо відповідності вартості якості виконання робіт та ефективності використання бюджетних коштів.

- притягнути до відповідальності осіб, відповідальних за вчинення порушень чинного законодавства у вищевказаних випадках та вжити необхідних заходів задля усунення встановлених порушень та реалізації проектів СЗІ згідно чинного законодавства.
- проконтролювати перебіг кримінального впровадження в Головному слідчому управлінні МВС України по відношенню до низки згаданих вище комерційних установ та ДП «Держекоінвест» щодо дотримання норм чинного законодавства при реалізації проектів цільових (екологічних) зелених інвестицій. Матеріали з ревізії фінансово-господарської діяльності ДП «Держекоінвест» передано Державною фінансовою інспекцією листом №07-17/969 від 18.09.2013.

Будь-ласка, повідомте нас про результати розгляду цього звернення та вжиті заходи у встановлений законодавством строк.

З повагою,